

Rovviltnemnda i region 7

Saksb.: Øyvind Skogstad
e-post: fmnooys@fylkesmannen.no
Tlf: 75 53 15 68
Vår ref: 2017/153
Deres ref:
Vår dato: 13.03.2017
Deres dato:
Arkivkode: 434.11

Saksframlegg - møte 2/2017 i Rovviltnemnda for region 7 - Nordland

Sak 10/2017 Godkjenning av innkalling

Sekretariatets forslag til vedtak:

Rovviltnemnda i region 7 – Nordland godkjenner innkalling til møte 2/2017 slik den foreligger.

Sak 11/2017 Godkjenning av protokoll fra møte 1/2017

Utkast til protokoll fra møte 1/2017 er publisert på nemndas nettside. Den er også lagt ved saken (vedlegg 1).

Sekretariatets forslag til vedtak:

Rovviltnemnda i region 7 – Nordland godkjenner protokollen fra møte 1/2017 slik den foreligger.

Sak 12/2017 Revisjon av forvaltningsplan for rovvilt i Nordland

Rovviltnemnda i region 7 har revidert forvaltningsplan for rovvilt i Nordland. Planen ble oversendt Miljødirektoratet for uttalelse den 6. februar 2017, jf. rovviltforskrifta § 6. Miljødirektoratet har i brev av 13.03.2017 gitt sin uttalelse.

Miljødirektoratet konkluderer med følgende:

«Miljødirektoratet konstaterer at planen slik den foreligger på flere punkt ikke er i samsvar med gjeldene regelverk. Det er direktoratets syn at utkastet ikke er egnet til å ivareta de nasjonale bestandsmål som er satt for regionen, at planen ikke bidrar til å skape forutsigbarhet, samt at planen mest sannsynlig vil forsterke konflikter fremfor å bidra til å dempe konflikter. Planutkastet er derfor ikke egnet som praktisk styringsverktøy for rovviltforvaltningen i regionen.»

Fylkesmannen i Nordland viser til direktoratets uttalelse. Vi anbefaler at nemda endrer sin plan slik at den blir i tråd med rammene for norsk rovviltforvaltning og slik at den blir et egnet verktøy for praktisk forvaltning i fylket.

Sak 13/2017 Forebyggende tiltak mot rovviltskader og konfliktdepende tiltak 2017

Miljødirektoratet har i brev av 07.03.2017 sendt ut foreløpige økonomiske rammer for regionale rovviltnemnder i 2017 (vedlegg 3). Region 7 – Nordland får samme rammer som i 2016.

Sekretariatets forslag til vedtak:

Nemnda godkjenner føringene i saksframlegget for Fylkesmannens videre saksbehandling, med følgende budsjettfordeling:

a) Drift av nemnda og sekretariatet, kap. 1420.21.

Budsjett på kr 800 000,- til dekking av møtegodtgjørelse og reiser til nemnda og drift av sekretariatet.

b) Forebyggende tiltak mot rovviltskader og konfliktdempende tiltak, kap. 1420.73:

- *Tiltak i saueneæringa – kr 2 350 000,-.*
Prioriterte tiltak:
 - Gjeting/utvida tilsyn i regi av beitelag/kommuner, i kombinasjon med vokterhund eller kadaverhund, og ved akutte tap.
 - Elektronisk overvåking (radiobjeller/e-bjeller)
 - Planlagt tidlig sanking
 - Kadaverhundarbeid (kurs)
 - Beredskapsareal
- *Tiltak i reindriffta – kr 2 350 000,-.*
Prioriterte tiltak:
 - Flytting til mindre rovdyrutsatte beiteområder, herunder samling med helikopter før flytting
 - Intensiv gjeting i kombinasjon med tilleggsføring i tilknytning til kalvinga
 - Tilleggsføring på vinteren som alternativ til flytting til mindre rovdyrutsatte beiteområder
 - Tidlig slakting av kalv
 - Elektronisk overvåking (radiobjeller/e-bjeller)
- *Tilskudd jakt/felling – kr 1 000 000,-.*
Prioriterte tiltak:
 - Kompetanseheving av kommunale/interkommunale skadefellingslag
 - Videreføring av jerveprosjektet til Prosjekt Utmark
 - Videreføring av prosjekt med skadefelling av bjørn
- *Skadefellingsutgifter – kr 450 000,-.*
 - Utgifter i forbindelse med skadefellingsforsøk, jf. rovviltforskrifta § 9 og 9a.
- *Akuttsaker, rein og sau ihht. til fastsatte føringer i forvaltningsplanen – kr 725 000,-*
- *Konfliktdempende tiltak – kr 125 000,-.*
Prioriterte tiltak:
 - Videreføring av prosjekt i regi av Nordland Nasjonalparksenter

c) Tjenestekjøp, kap. 1420.21:

- Scandlynx – bruk av viltkamera som supplement til bestandsregistrering av gaupe – kr 250 000,-.
- Universitetet i Oslo – bruk av radiobjeller i reindriffta – kr 100 000,-.
- Bestandsregistrering av rovvilt, dusører – kr 100 000,-.
- NORUT – informasjon om bruk av droner – kr 50 000,-.
- Årlig reindrifftsseminar i regi av Fylkesmannen i Nordland – kr 40 000,-.

Nærmere om de ulike budsjettpostene:

a) Drift av nemnda og sekretariatet, kap. 1420.21

Region 7, Nordland har fått kr 800 000,- til dekking av møtegodtgjørelse og reiser til nemnda og drift av sekretariatet. Miljødirektoratet har tildelt disse midlene basert på erfaringer fra tidligere år, antatt møtefrekvens, reiseavstander, og forventet kostnad til sekretariatet.

Kostnadene med vakttelefonen hos Fylkesmannen belastes over post 1420.21 drift av nemnda og sekretariatet. Det legges opp til at vakttelefonen er bemannet gjennom hele året siden vi har både sau og tamrein i fylket, med differensierte åpningstider gjennom året tilpasset sannsynligheten for at det oppstår hastesaker.

b) Forebyggende og konfliktdempende tiltak, kap. 1420.73

Formålet med tilskuddsordningen er å sikre iverksettelse av effektive tapsforebyggende tiltak for å begrense de skadene rovvilt kan forårsake på produksjonsdyr i landbruket. For at tilskudd skal kunne gis må det omsøkte tiltaket ha en direkte taps- og skadeforebyggende effekt. Tilskuddsordningen kan også brukes til konfliktdempende tiltak for å begrense ulemper for lokalsamfunn og andre grupper.

Saksframlegget bygger på følgende overordnede dokumenter:

- Forskrift om tilskudd til forebyggende tiltak mot rovviltskader og konfliktdempende tiltak (FKT-forskrifta), med kommentarer.
- Rovviltforliket av 2011 og andre sentrale føringer i rovviltforvaltninga.
- Revidert forvaltningsplan for rovvilt i Nordland, vedtatt av nemnda 26. januar 2017. Dersom det blir endringer i forvaltningsplanen i sluttbehandlinga, må nemnda vurdere om dette skal få betydning for budsjettet. Forvaltningsplanens overordna forvaltningsprinsipper for bruk av FKT-midler:
 - 3.2.1 FKT-budsjett til reindrifta og sauenæringa skal fordeles tilnærmet 50/50.
 - 3.2.2 FKT-midler skal prioriteres til tapsforebyggende tiltak i områder hvor det er mål om ynglinger av de ulike rovviltartene (altså prioritert område for jerv eller bjørn og byrdefordelingsområde for gaupe). Tiltakene skal være tilpasset aktuell art for området.
 - 3.2.3 Tilskudd til større/tyngre driftstilpasninger og omstilling, er kun aktuelt i områder prioritert til jerv og/eller bjørn.
 - 3.2.4 I områder hvor man mistenker rovvilttap kan det uavhengig av arealdifferensieringen, brukes FKT-midler til tiltak som bedrer kunnskapsgrunnlaget og bidrar til bedre oversikt over beitedyr og økt mulighet til å oppdage rovvilttap.
 - 3.2.5 FKT-midler kan benyttes til kompetanseheving knyttet til skadefelling og jakt/felling med mål om at uttak av rovvilt skal bli så effektivt som mulig. Samarbeidstiltak og tiltak som dekker flere kommuner skal prioriteres.
 - 3.2.6 Det kreves normalt en egenandel for en del av tiltakene, inkludert tiltak som innebærer investeringer. På denne måten kan en sikre at flere brukere får støtte, og i tillegg at søker er motivert for å gjennomføre tiltaket. Størrelsen på egenandelen vil variere med omfang og type prosjekt.
 - 3.2.7 Samarbeidstiltak skal generelt prioriteres fremfor søknader fra enkeltpersoner.

- 3.2.8 Ved prioritering av midler mellom beiteområder/reinbeitedistrikt, skal rovdyrbelastning i området vektlegges tungt. Videre skal det legges vekt på de aktuelle beitebrukeres/beitelags/reinbeitedistrikts robusthet (sårbarhet, arbeidskraft, mv).
- 3.2.9 For tiltak hvor det er utarbeidet nasjonale standarder, skal disse følges med mindre annet er presisert i tilsagnsbrevet. Dette gjelder tidlig nedsanking av sau, beredskapsarealer, bruk av vokterhund og bruk av rovviltsikre gjerder. Standardene finnes på www.rovviltportalen.no.
- 3.2.10 Eventuelle ubrukte FKT-midler ved slutten av året skal fordeles etter følgende prioritering:
- Restmidler kan benyttes til finansiering av flerårige prosjekter av større omfang.
 - Restmidlene kan benyttes til tiltak som initieres av Rovviltnemnda eller Fylkesmannen
 - Dersom mengden restmidler gir rom for det, kan disse benyttes til tiltak i reindrifta som skal gjennomføres i vinterhalvåret. I slike tilfeller skal Fylkesmannen informere alle reinbeitedistrikt om muligheten til å søke om midler innen en fastsatt frist. Slike midler blir utbetalt forskuddsvis i slutten av desember.
- Prop. 1 S (2016–2017) fra Klima- og miljødepartementet, side 81-82:
«For å medverke til ei tydelegare soneforvaltning skal midlar til førebyggjande og konfliktdempande tiltak under kap. 1420 post 73 normalt prioriterast slik at det blir fokusert på besetningar som ikkje medverker til auka tal på beitedyr i rovviltprioriterte område. På same måte skal nyetablert beitebruk med sau i rovviltprioriterte område prioriterast lågt.»
 - Brev av 20.06.2016 fra Klima- og miljødepartementet med oppdrag om fokus på tidlig sankning i prioriterte jerveområder.
 - Nemndas vedtak i møte 26.01.2017 om foreløpige rammevilkår, føringer og satser for 2017.
 - Miljødirektoratets brev av 07.03.2017 med planleggingsrammer for regionale rovviltnemnder 2017.

Samlet budsjettstørrelse

Forslag til fordeling av FKT-midlene er gjort i samarbeid mellom miljøvernavdelinga og landbruks- og reindriftsavdelinga hos Fylkesmannen. De økonomiske rammene for 2017 er på kr 7 mill. til forebyggende tiltak mot rovviltskader og konfliktdempende tiltak. Samlet søknadssum om FKT-midler er på ca 15 mill. kroner (se tabell 1). Dette innebærer nødvendigvis en tøff prioritering mellom ulike typer tiltak.

Fylkesmannen foreslår at nemnda fastsetter budsjetttrammer for hhv. hovedtemaene rein, sau, akutt saker, felling av rovvilt og andre tiltak, med en opplisting av prioriterte tiltak innenfor hvert av temaene. I tillegg har vi i saksframlegget vist en tabell med aktuelle undertema, med forbruk tidligere år og anslåtte forventede utgifter i 2017 (tabell 1). Vi foreslår at denne inndelingen i undertema ikke er en del av nemndas budsjett. Bakgrunnen for dette er i hovedsak arbeidet med mer distriktstilpassede tiltak i reindrifta. Flere reieiere søker om ulike tiltak, og ønsker å kunne velge mellom disse når det nærmere seg aktuell sesong (for eksempel flytting eller føring på vinteren). Dette mener vi er fornuftig, men da er det

vanskeligere å lage et detaljert budsjett på forhånd. Videre er det vanskelig å lage detaljerte budsjetter på forhånd uten å miste muligheten til fleksibilitet ved behandlingen av enkeltsaker.

FKT-midler og soneforvaltning

Iverksetting av tapsforebyggende tiltak i beitenæringene er et viktig virkemiddel som en del av en tydelig soneforvaltning. Det framgår av rovviltforliket at:

«I prioriterte beiteområder skal uttak av dyr som gjør skade på beitedyr gjøres raskt, og i slike områder skal miljøforvaltningen i større grad enn i dag bidra til å effektivisere slikt uttak, uavhengig av om bestandsmålet er nådd. I prioriterte rovviltområder skal saueproduksjon og andre produksjoner basert på utmarksbeite tilpasses gjennom forebyggende tiltak og omstilling, med utgangspunkt i forekomsten av rovvilt i beiteområdet.»

Videre er det forvaltningsplanen slått fast at FKT-midler skal prioriteres til tapsforebyggende tiltak i områder hvor det er mål om ynglinger av de ulike rovviltartene (pkt 3.2.2).

Med den vedtatte nye arealsoneringen er det svært lite sau på beite i prioriterte rovviltområder for bjørn og jerv. Det er også begrenset med sau i områder som grenser opp mot prioriterte rovviltområder for bjørn og jerv. Det vil derfor være lite behov for FKT-midler til sauene i disse områdene. For reindrifta vil det være aktuelt å prioritere midler til tiltak hos reineiere som har årstidsbeiter innenfor prioriterte rovviltområder for bjørn eller jerv, men kalvingsland er i svært liten grad direkte berørt. Tidligere år har tiltak i kalvingstida vært høyt prioritert.

I og med at gaupebestanden skal forvaltes ut fra et byrdefordelingsprinsipp er det aktuelt å prioritere midler til disse områdene. Men samtidig er det færre aktuelle tapsforebyggende tiltak mot tap til gaupe, enn mot tap til bjørn og jerv.

Dette betyr at forvaltningsplanen i begrenset grad bidrar til en tydelig og målrettet bruk av FKT-midlene.

Utenfor rovdyrsonene skal tapsforebygging primært skje gjennom regulering av rovviltbestandene, og det skal i utgangspunktet ikke være nødvendig med tyngre tilpasningstiltak. Samtidig tilsier kunnskap om rovdyrernes arealbruk og vandringskapasitet, at det kan oppstå tapssituasjoner utenfor rovdyrsonene. Erfaring viser at skadefelling er svært vanskelig på barmark, og det må derfor forventes at det oppstår situasjoner hvor man ikke lykkes med uttak av skadegjørende rovvilt i prioriterte beiteområder. I lys av dette kan det være riktig å bruke FKT-midler utenfor rovviltsonene, særlig til tiltak som bidrar til bedre oversikt over beitedyr og økt mulighet til å oppdage rovvilttap. Men siden tapsforebyggende tiltak i beitenæringene primært skal være et virkemiddel som en del av en tydelig soneforvaltning, bør andel av midlene som brukes i prioriterte beiteområder ikke bli for stor.

Ut fra dette kan det stilles spørsmål om det er riktig med en 50/50-fordeling av midler mellom reindriftsnæringa og øvrig beitenæring, eller om en større andel bør gå til tiltak i reindrifta innenfor rovdyrsonene.

Mottatte søknader

Tabell over mottatte søknader, fordelt på ulike poster. Et regneark med oppstilling av alle søknadene er også lagt ved (vedlegg 4).

FKT, kap. 1420.73.	Forbruk 2016 (u/restm)	Restmidler 2016	Søknader 2017	Stipulert forbruk 2017
Tiltak i saueneæringa				
- Tidlig sanking	218 422,-		438 412,-	350 000,-
- Forsinket slipp på beite	0,-		12 000,-	0,-
- Flytting til annet beite	0,-		7 500,-	0,-
- Gjeting/utvida tilsyn	1 014 548,-		2 058 836,-	1 000 000,-
- Gjeterhunder/vokterhunder	0,-		143 000,-	0,-
- El-gjerde til rovviltsikring	0,-		48 500,-	0,-
- Beiting på inngjerdet areal	0,-		50 000,-	0,-
- Beredskapsareal	0,-		407 459,-	100 000,-
- Bruk av tekniske tiltak	0,-		305 500,-	0,-
- Andre tiltak	0,-		220 900,-	0,-
- Kadaverhundarbeid	192 264,-		249 232,-	200 000,-
- Radiobjeller/E-bjeller	325 388,-		2 922 665,-	500 000,-
- SUM sau	1 750 622,-	0,-	6 864 004,-	2 350 000,-
Tiltak i reindriftsnæringa				
- Flytting til annet beite	571 243,-	521 000,-	1 873 774,-	600 000,-
- Intensiv gjeting	618 951,-		1 041 500,-	600 000,-
- Kalving i gjerde	0,-		0,-	0,-
- Føring av rein i perioder	749 286,-	380 000,-	2 010 441,-	700 000,-
- Bruk av tekniske tiltak	0,-		34 000,-	0,-
- Tidlig slakting	170 000,-		425 000,-	250 000,-
- Andre tiltak	34 023,-		0,-	0,-
- Kadaverhundarbeid	0,-		0,-	0,-
- Radiobjeller	73 800,-		845 821,-	200 000,-
- SUM rein	2 217 303,-	901 000,-	6 230 536,-	2 350 000,-
Andre tiltak				
- Felling/jakt	1 052 782,-		1 402 578,-	1 000 000,-
- Skadefellingsforsøk	222 291,-			450 000,-
- Akuttmidler etc.	699 728,-			725 000,-
- Andre tiltak	0,-		0,-	0,-
- Konfliktdependente tiltak	110 000,-		422 000,-	125 000,-
- SUM andre tiltak	2 094 801,-	0,-	1 917 578,-	2 300 000,-
SUM FKT	6 062 726,-	901 000,-	15 012 118,-	7 000 000,-

Tilpasning og fleksibilitet

Det siste året har vi særlig mot reindrifta, arbeidet for en distriktstilpasset satsing på tapsforebyggende tiltak. Arbeidet ble igangsatt etter nemndas budsjettmøte i mars 2016, og i løpet av året besøkte vi, eller fikk besøk av, fem reinbeitedistrikt. Vi planlegger å besøke flere distrikt i 2017.

I de foreløpige rammevilkårene, føringene og satsene for 2017 som ble vedtatt av nemnda i januar og sendt ut til aktuelle søkere, ble det i denne sammenhengen påpekt at «dersom det

søkes om flere ulike tiltak, oppfordrer vi derfor til at dere i søknaden gjør en tydelig prioritering av hvilke tiltak dere mener det er viktigst å få tilskudd til. Behov for fleksibilitet og alternativer for ulike tiltak i en bestemt periode bør også beskrives i søknaden».

Flere reineiere søker om ulike alternative tiltak da de ønsker fleksibilitet for å kunne tilpasse tiltakene best mulig til bl.a. beitesituasjonen og rovviltaktivitet.

Tiltak i reindrifta

Vi har mottatt søknader fra 10 av totalt 12 reinbeitedistrikt, hvor til sammen 34 av 41 siidaandeler i Nordland i større eller mindre grad er del i en eller flere søknader. I nesten alle større reinbeitedistrikt er det etter hvert fast praksis å søke om tilskudd til tapsforebyggende tiltak, men det er vanskelig å måle effekten av tiltakene.

Etter å ha satt fokus på mer distriktstilpasset satsing på tapsforebyggende tiltak, ser vi en tendens til at det er større variasjon i søknadene i reindrifta, selv om de fleste tiltakene er en videreføring fra tidligere år.

I budsjettforslaget har vi foreslått 50/50-fordeling mellom sau og rein. I desember 2016 ble det utbetalt kr 901 000,- av restmidler til reindrifta, til tiltak vinteren 2016/2017. Vi har lagt til grunn at disse midlene ikke får innvirkning for deling av friske midler mellom sau og rein. Vi vurderer imidlertid at utbetalte restmidler til reindrifta må medregnes når det skal prioriteres mellom de ulike søknadene fra reindrifta.

Fylkesmannen foreslår at følgende tiltak skal prioriteres i 2017:

Flytting av rein til mindre rovdyrutsatte beiteområder

Flytting mellom ulike sesongbeiter er en del av reindriftnas naturlige driftsmønster. Dersom flytting innebærer at man bruker mindre rovdyrutsatte beiteområder deler av året kan det bidra til reduserte rovvilttap ved at reindrifta får en «pause» fra rovdyrtrykket noen måneder i året. Flytting med bil kan også ha tapsreduserende effekt fordi det skapes et brudd i tid og rom mellom reinflokkene og rovviltet.

Kun direkte transportkostnader dekkes. Prosentsats for egenandel vil vurderes individuelt for hver enkelt søknad, innenfor intervallet 30-50 %.

Viktige vurderinger i forhold til prioritering av søknader og fastsetting av egenandel vil være om flyttinga kan anses som en normal del av drifta, om området faktisk er mindre rovdyrutsatt og evt. om det gis tilskudd over reindriftsavtalen til flytting mellom sesongbeiter på grunn av manglende reinbeitekonvensjon med Sverige.

Som et alternativ til tilskudd til biltransport, kan det gis tilskudd til bruk av helikopter for å samle dyrene før flytting. Formålet er å redusere tapene. Vi antar at en effektiv samling vil føre til færre «strørein» eller flokker som står igjen i området det flyttes fra. Dette vil bidra direkte til lavere tap i og med at rein flyttes samlet til mindre rovdyrutsatt område. Det vil også indirekte bidra til lavere tap ved at reindriftsutøverne får bruke mer tid på gjeting i vinterbeitet istedenfor å samle og gjete «strørein» og gjenværende flokker. Størrelse på tilskudd og egenandel vurderes for hver enkelt søknad, innenfor intervallet 30-50 %. Vurderingskriteriene er de samme som for transport med bil.

Fylkesmannen ser at tilskudd til flytting av rein til mindre rovdyrutsatte beiteområder i noen tilfeller kan føre til økte konflikter mellom reindrift og landbruk om rein på innmark. Fylkesmannen vil følge med på denne problemstillingen og oppfordrer reinbeitedistriktene/reindriftsutøverne til å følge opp tilfeller med rein på innmark nøye for å begrense problemet. Det oppfordres til at reindriftsutøvere, grunneiere og kommuner bidrar til en god dialog for å finne løsninger lokalt. I tilfeller hvor Fylkesmannen vurderer at tilskuddsmottaker ikke har gjort det som kan forventes for å holde reinen unna innmarka, kan tilskuddet kreves tilbakebetalt.

Intensiv gjeting av rein

Intensiv gjeting under reinkalvinga er et mye brukt tiltak i flere år. Det er vanskelig å måle den tapsforebyggende effekten, men flere rapporterer at tiltaket er viktig. Som følge av nytt regelverk ble det i 2013 stilt krav om at slik gjeting måtte kombineres med andre tiltak.

FKT-forskrifta åpner for at det kan gis tilskudd til intensiv gjeting i kombinasjon med ulike tiltak, som flytting av rein til mindre rovdyrutsatte beiteområder, kalving i gjerde, eller føring av rein i korte perioder av året for å samle flokken. Videre kan det gis tilskudd til akutt intensiv gjeting i forbindelse med pågående tap. De fleste søknadene fra reindriffta omfatter intensiv gjeting, og mange søker om å kombinere tiltaket med tilleggsføring før og/eller under kalvingsperioden for å holde reinen mer samla og på den måten ha bedre oversikt over flokken.

Reinen er ekstra utsatt for å bli drept av rovvilt under og i perioden like etter kalvingen. Ekstraordinært tilsyn av simlene i denne perioden kan virke avskrekkende på rovviltet og dermed redusere tapet av de nyfødte kalvene. Vi vurderer at det er riktig å fortsette praksisen med å prioritere tilsynsmidler i kalvingstida.

Tidligere år har det vært praksis å bruke følgende satser for intensiv gjeting i kalvingstida:

- Siidaandeler med mer enn 150 rein i vårflokk: Inntil kr 30.000,-
- Siidaandeler med mindre enn 150 rein i vårflokk: Inntil kr 20.000,-

Vi vurderer at dette bør være veiledende satser også i 2017, men med mulighet for justeringer som følge av mer distriktstilpasset satsing på tapsforebyggende tiltak. Både forventet rovdyraktivitet i kalvingsland og prioritering mellom ulike typer tiltak, kan gi grunnlag for å fravike satsene som er brukt tidligere år.

For å tydeliggjøre at FKT-midlene skal brukes til tilsyn ut over det reiene må forventes å gjøre selv som dyreeier og næringsutøver, legger vi opp til å stille vilkår om at midlene kan dekke to typer utgifter:

- a) Tilskuddet kan dekke innleid arbeidskraft, hvor det stilles krav om dokumentasjon på utbetaling av lønn eller faktura fra enkelpersonforetak/firma som arbeider som gjeter. Ledere i siidaandeler kan ikke motta betaling for gjeting i sin egen eller andres flokk.
- b) Dersom tilskuddet skal dekke utgifter til skuterbensin dekkes kun 50 % av dokumenterte kostnader.

Som tidligere år legger vi opp til at evt. behov for tilsyn andre deler av året vurderes som akutt-tiltak etter fastsatte kriterier i forvaltningsplanen.

Fôring av rein

Flere distrikt har etablert praksis med å tilleggsfôre i tilknytning til kalvingstida i kombinasjon med intensiv gjeting, jf. avsnittet ovenfor. I tillegg søkes det fra tre distrikt om tilleggsfôring om vinteren (Ildgruben, Saltfjellet og Balvatn). I alle tilfellene er det snakk om fôring i siidagrupper som har vinterbeiter i øst, og som ikke flytter til mindre rovdyrutsatte beiteområder.

Fylkesmannen foreslår at det åpnes for å gi tilskudd til tilleggsfôring på frimark, det vil si at det ikke gis tilskudd til fôring i gjerdeanlegg. Fôrmengden skal ikke være større enn at minst 50 % av vinterfôret tas opp gjennom naturlig beiting. Totalt kan dette være kostnadskrevende og arbeidsintensive tiltak. Det vil derfor ikke være tiltak som vi kan finansiere fullt ut. Tilskuddet kan derfor kun brukes til å dekke fôrkostnader. Øvrige kostnader, inkludert gjetearbeid, må gjøres som egenandel i tiltaket.

Tidlig slakting av kalv

Fylkesmannen vurderer at økt uttak av kalv tidlig på høsten kan bidra til reduserte tap. Bakgrunnen for dette er flere:

- Kalv er generelt mer utsatt enn voksne dyr for tap til både rovdyr og andre tapsårsaker.
- Tilveksten til kalv er svært begrenset utover seinhøsten, så det er lite å vinne vektmessig på å vente med kalveslaktinga.
- Tapet av rein til rovdyr øker utover høsten i den mørke årstida.
- Ved å ha en lavere andel kalv på vinterbeitene, belastes disse beitene mindre og simlene kan prioritere egen kondisjon framfor å måtte ta vare på kalven.
- Forskning viser at man i mange tilfeller kan høyne kjøttproduksjonen og lønnsomheten i reindriften ved å øke kalveuttaket.

Det er få ulemper med tidlig slakting av kalv, bortsett fra at det ofte er mer arbeidskrevende og dyrere dersom det er behov for mer bruk av helikopter når det ikke er skuterføre.

Fokus på økt uttak av kalv er også i samsvar med reindriftsavtalen, og tilskudd til dette tiltaket sees i sammenheng med tilskudd til kalveslakting over reindriftsavtalen.

Fylkesmannen foreslår et budsjett som har rom for å stimuleres til økt uttak av kalv i de distriktene som søker om dette tiltaket. Vi foreslår at det gis tilskudd på kr 200,- per kalv som slaktes innen utgangen av oktober måned og innrapporteres i henhold til gjeldende regelverk, inntil maks tilsagnsbeløp.

Tiltak i saueneringa

I 2017 har Fylkesmannen mottatt 39 søknader som omfatter tapsforebyggende tiltak i saueneringa. Flere av søknadene er felles for hele beitelag/hele kommuner, mens andre kun omfatter en eller noen få brukere. Søknadene om tapsforebyggende tiltak i saueneringa omfatter ca 50 000 sau og lam. Dette utgjør ca 23 % av all sau og lam som slippes på utmarksbeite i fylket. Til sammenligning var det i 2016 totalt ca 56 000 dyr i besetningene som søkte om erstatning for rovvilttap.

Planlagt tidlig nedsanking av sau

Fylkesmannen har de siste årene prioritert tilskudd til planlagt tidlig sanking i områder hvor det har vært betydelige tap til jerv eller bjørn, og hvor alle beitebrukere i samme område gjennomfører tiltaket. Hovedsatsingen på dette har vært i Nord-Rana.

Ut fra føringer i den reviderte forvaltningsplanen vil prioritering av midler til planlagt tidlig sanking være et lite aktuelt virkemiddel i Nordland siden det i svært liten grad er sau innenfor prioriterte områder for jerv eller bjørn. Samtidig mener Fylkesmannen at det i flere områder vil være mulig å redusere tapene seint på sesongen dersom sankingen av sau blir mer effektiv, både når det gjelder sanking til normal sankedato og der det gjennomføres planlagt tidlig sanking. Vi anbefaler derfor at nemnda åpner for å bruke FKT-midler til planlagt tidlig sanking i områder hvor det kan anses å være et betydelig skadepotensiale til jerv eller bjørn. Nemnda bør i lys av dette, også drøfte oppdraget fra KLD om fokus på tidlig sanking i prioriterte jerveområder.

Vi foreslår at følgende prinsipper skal legges til grunn ved behandling av søknader om planlagt tidlig sanking:

- a) Tiltaket må omfatte alle besetningene i beiteområdet slik at man reduserer den skadeforskyvende effekten
- b) Tiltaket skal prioriteres til områder hvor det vurderes å være et betydelig tapspotensiale til jerv eller bjørn.
- c) Vedtatt [standard for tidlig nedsanking](#) skal følges.
- d) Følgende satser legges til grunn: 6 kroner daglig for hvert dyr som sankes i perioden fra 20. august og fram til og med 15. september, eller fram til slaktedato dersom slaktning skjer før 15. september.
- e) Det kan gis midler til sankehjelp på kr 20,- pr sau og lam som sankes ned før 1. september.

Tidlig sanking som akuttiltak blir behandlet i samsvar med føringer i forvaltningsplanen. Slike tildelinger belastes budsjettposten for akutte tiltak.

Beredskapsarealer

Fylkesmannen mottar årlig noen få søknader om etablering av beredskapsarealer som kan brukes ved tidlig sanking. Ut fra føringer i den reviderte forvaltningsplanen vurderer vi at beredskapsarealer kun bør prioriteres innenfor eller nært opp til forvaltningsområder for bjørn eller jerv.

Planlagt forsinka slipp av sau

Fylkesmannen mottar årlig noen få søknader om planlagt forsinka slipp av sau på utmarksbeite. Det er ikke gitt tilskudd til dette de siste årene da vi er usikker på den forebyggende effekten av forsinka slipp på utmarksbeite. Vi vurderer at det i begrenset omfang kan være aktuelt i områder hvor kongeørn er en viktig tapsårsak, men vi har ikke merket oss noen søknader hvor dette er veldig aktuelt og foreslår derfor at tiltaket ikke prioriteres i år.

Utvidet tilsynsaktivitet

Utvida tilsyn med sau er blant de største søknadspostene i år, med søknader på over 2 mill kr. Det søkes om utvida tilsyn i mange ulike former.

FKT-forskrifta § 5 b) slår fast at utvidet tilsynsaktivitet alene ikke kan støttes økonomisk, men at det kan støttes dersom det kombineres med noen av følgende tiltak:

- Bruk av vokterhund.
- Planlagt utvidet tilsyn som en nødvendig del av tiltak nevnt i § 5a) – altså sammen med tidlig sanking, forsinka slipp, flytting, hjemmebeite, beredskapsareal, rovdryavvisende gjerder eller kalving i gjerde.
- Kortvarig intensivt tilsyn som utføres kveld, natt og morgen når det er oppdaget akutte rovdyrskader og i kombinasjon med bruk av f. eks. kadaverhund eller nattkve.
- Fôring av tamrein i korte perioder av året for å samle flokken med formål å unngå rovvilttap.

Videre kan det gis støtte til tilsynsaktivitet dersom det skjer i kombinasjon med kadaverhund med formål å øke kunnskapen om tapsårsaker i et beiteområde.

Med bakgrunn i regelverket og mottatte søknader vurderer Fylkesmannen at det er aktuelt å gi tilskudd til følgende typer utvida tilsynsaktivitet:

- Utvida tilsyn i kombinasjon med bruk av vokterhund ihht. fastsatt standard.
- Kortvarig utvida tilsynsaktivitet dersom det oppstår akutt skade, fortrinnsvis i kombinasjon med bruk av kadaverhund. Vi foreslår å gi slike tilsagn på forhånd til beitelag eller andre fellessøknader i områder hvor det erfaringsmessig kan oppstå betydelige tap. Søknader fra enkeltbrukere eller områder hvor det erfaringsmessig sjelden oppstår akuttsaker, bør behandles løpende gjennom beitesesongen.
- Utvida tilsynsaktivitet med bruk av kadaverhund for å få bedre kunnskap om tapsårsaker i områder med lite kadaverdokumentasjon.

For å få best nytteeffekt av tilsynsprosjekter, vurderer vi at slike tiltak bør skje i regi av beitelag eller kommuner.

Kadaverhundarbeid

Tilsyn med kadaverhund finansieres over posten «Utvidet tilsynsaktivitet». I tillegg til dette foreslår vi at det kan gis midler til kursing og kompetanseheving for kadaverhundekvipasjer.

Samordning av tilskuddsordninger

Det legges opp til at tilskudd til tekniske tiltak som gjerder, grunder, sankefeller og lignende samkjøres med tilskuddsordningen *Tilskudd til tiltak i beiteområder* som forvaltes av Fylkesmannens landbruks- og reindriftsavdeling.

Tekniske tiltak – både i saueneøringa og reindriffta

Elektronisk overvåking

Rovviltnemnda har uttalt en positiv holdning til bruk av FKT-midler til radiobjeller, senest i nemndas vedtak i møte 26.01.2017 om foreløpige rammevilkår, føringer og satser for 2017.

Siden omkring 2010 har Fylkesmannen gitt tilskudd til innkjøp av ca. 3500 radiobjeller/e-bjeller, de fleste i saueneøringa. Det meste er finansiert med FKT-midler, men også noe over tilskuddsordningen *Tilskudd til tiltak i beiteområder*.

I FKT-forskrifta omtales elektronisk overvåking først om fremst som et verktøy for å effektivisere drifta og dokumentere rovviltskader, og ikke som et direkte tapsreducerende tiltak. Dette gir noen begrensninger i muligheten for å bruke FKT-midler til innkjøp av radiobjeller.

Elektronisk overvåking kan brukes for å bedre kunnskapsgrunnlaget i ulike sammenhenger. For eksempel kan elektronisk overvåking i en begrenset periode være nyttig for å avklare tapsårsak i områder hvor man over tid har hatt store tap av beitedyr og tapsårsaken er uklar, men man mistenker at rovvilt forårsaker tapet. I slike situasjoner kan det prioriteres midler til elektronisk overvåking, men midlene må målrettes til områder hvor slik overvåking kan bedre kunnskapsgrunnlaget. Radiobjeller kan også ha en indirekte tapsreduserende effekt ved at uro og rovdyrangrep oppdages raskere, og at man dermed kan iverksette andre tapsreduserende tiltak.

Fylkesmannen har mottatt et betydelig antall søknader fra både reindrifta og saueneæringa om både drifta av eldre radiobjeller og innkjøp av nye enheter, fra flere ulike leverandører. Vi foreslår å videreføre praksis med å dekke driftskostnader for tidligere innkjøpte radiobjeller med kr 100,- per enhet for sau og kr 200,- per enhet for rein (ca 50 % av årlige driftskostnader). Videre foreslår vi at nemnda åpner for å bruke FKT-midler til innkjøp av nye enheter i områder hvor det er behov for bedre kunnskap om tapsårsaker og hvor rovvilt kan tenkes å være en betydelig årsak til tap. De siste årene har FKT-midlene dekket 90 % av innkjøpskostnadene og drift første året. Fylkesmannen vurderer at man ikke lenger er i et utprøvningsstadium med bruk av radiobjeller i beitenæringene siden de største leverandørene har vært på markedet i flere år. Vi mener derfor at nemnda bør vurdere å øke kravet til egenandel ved innkjøp av nye enheter, enten i år eller at det signaliseres en slik endring til neste år.

Droner

Fylkesmannen registrerer økt interesse for bruk av droner i både reindrifta og saueneæringa. Flere søker om tilskudd til innkjøp, samt opplæring, utdanning. Vi ser at droner potensielt kan være et nyttig verktøy for både reindrifta og saueneæringa. Vi er imidlertid usikre på om bruk av droner kan anses å ha en direkte taps- og skadeforebyggende effekt. Vi vurderer at det kan være riktig å bruke FKT-midler til informasjonsutveksling, rådgivning og lignende, men ikke til innkjøp av droner.

Tiltak knyttet til felling av rovvilt

Det foreligger klare politiske målsettinger om at kommunene etablerer godt skolerte, lokale fellingslag der det er aktuelt, og at opplæringen av disse skal styrkes. Det skal etableres kurstilbud og prioriteres midler til jevnlig kursing av kommunale/interkommunale skadefellingslag med mål om å øke effektiviteten ved skadefelling av rovvilt ved akutte skadesituasjoner. I Nordland er det etablert kommunale/interkommunale skadefellingslag i de fleste områder hvor vi årlig får henvendelser om skadefelling av rovvilt. En del skadefellingslag har begynt å få god erfaring, mens andre er forholdsvis nyoppretta. De siste årene er det benyttet betydelige midler på kursing/ kompetanseheving, og vi mener det er riktig å fortsatt prioritere dette. Samtidig ser vi at skadefelling på barmark er svært vanskelig, og selv om man fortsetter å ha stort fokus på kompetanseheving vil vi neppe oppnå en veldig høy gjennomføringsgrad i form av vellykkede uttak.

Vårt budsjettforslag tar utgangspunkt i at alle etablerte kommunale/interkommunale skadefellingslag skal få mulighet til kompetanseheving. Vi mener midler til daglig kompetanseheving slik som skytetrening, lokale kurskvelder etc. bør prioriteres til alle kommunale/interkommunale skadefellingslag som søker om tilskudd, og at mer omfattende prosjekter kun gis støtte der Fylkesmannen vurderer at opplegget har faglig god standard og er knyttet til etablerte kompetansemiljøer.

Det foreligger også politiske målsettinger om at det skal arbeides aktivt med kompetansehevende tiltak knyttet til uttak gjennom kvotejakt og lisensfelling. Jervprosjektet i regi av Prosjekt Utmark er planlagt videreført fram til 2018 i forbindelse med utprøving av nye virkemidler i lisensfellinga. Vi vurderer imidlertid at prosjektet bør kunne videreføres i tilstrekkelig omfang med noe lavere finansiering enn tidligere år.

Konfliktdempende tiltak

FKT-midlene brukes primært til tiltak som kan bidra til reduserte tap av sau og rein, men det går klart fram av FKT-forskrifta at det også kan gis tilskudd til personer, kommuner og organisasjoner for tiltak som har til hensikt å dempe konflikter forårsaket av rovvilt, og at barn og unge skal prioriteres.

Fylkesmannen registrerer gjennom vårt arbeid med rovviltforvaltning, samt gjennom media, at det i enkelte områder er betydelig usikkerhet og frykt knyttet til tilstedeværelsen av rovvilt. Særlig gjelder dette i områder hvor vi har hatt en økende aktivitet av, og økt fokus på bjørn. Fylkesmannen mener at det i slike tilfeller er viktig med balansert kunnskap om rovvilt og konflikter knyttet til tilstedeværelsen av disse.

I perioden 2014-2016 er det benyttet midler til et slikt prosjekt i regi av Nordland nasjonalparksenter, og vi foreslår at det også i år settes av midler til dette.

c) Tjenestekjøp, kap 1420.21

De økonomiske rammene for region 7, Nordland er på kr 1 mill. til denne posten. Bakgrunnen for at dette er en egen post er for å sikre riktig budsjettering i tråd med Stortingets bevilgningsreglement. Midlene kan benyttes til tjenestekjøp og forskningsaktivitet, for eksempel forsknings- og utredningsoppgaver som bidrar til utvikling og iverksettelse av effektive forebyggende tiltak, eller evaluering av effekter av igangsatte tiltak.

Vi har mottatt fire søknader som vi vurderer at hører til på budsjettposten Tjenestekjøp.

1. Søknad fra Scandlynx (NINA) om bruk av viltkamera som supplement til bestandsregistrering av gaupe. I Salten satte mannskap fra NJFF Nordland høsten 2014 ut 41 viltkamera i Beiarn, Bodø, Saltdal og Fauske kommuner. NJFF har ansvaret for kontroll av kamera en gang i måneden, og overføring av alle bilder til Scandlynx. Prosjektet er delfinansiert med tjenestekjøp-midler fra Nordland. Prosjektet er finansiert med restmidler fra 2016 fram til sommeren 2017, og en sluttrapport for disse tre årene leveres 1.september 2017. Scandlynx søker nå om kr 250 000,- til å teste viltkamera i nye områder i Nordland vinteren 2017/18. Det nye studieområdet avtales med lokale interessegrupper, Rovviltnemnd og Fylkesmann. Vi mener det er riktig å innvilge denne søknaden.
2. NIBIO Svanhovd søker om kr 100 000,- til formidlings- og informasjonsarrangement om bjørn. Vi foreslår å ikke prioritere dette nå. Dersom vi i løpet av året ser at det er aktuelt å ha dette som tema i forbindelse med andre møter/arrangement, kan det være aktuelt å invitere NIBIO Svanhovd. Finansiering kan i så fall avklares dersom dette blir aktuelt.
3. Universitetet i Oslo søker om kr 100 000,- til et prosjekt med bruk av radiobjeller i reindrifta. De har et pågående GPS-merkeprosjekt innenfor Ildgruben reinbeitedistrikt som ser på den samlede belastningen av ulike type menneskelige inngrep på

reindriften. Dataene fra dette prosjektet kan også benyttes til å se på andre problemstillinger, blant annet virkninger av rovdyr på reinens arealbruk, adferd og/eller fødselsrater. Man kan også gjøre en generell vurdering av om GPS-merkingen i seg selv har hatt en effekt på rovdyrtapene ved å sammenligne perioden før GPS-merkingen med perioden etter. De skriver at synergieffekten av å ha to prosjekter gående parallelt vil være stor. I forbindelse med økende interesse for bruk av radiobjeller i reindriften, mener vi dette prosjektet kan gi nyttig kunnskap. Vi anbefaler derfor at prosjektet prioriteres.

4. NORUT søker om kr 93 000,- til informasjon og opplæring i bruk av droner i beitenæringene. Vi foreslår å sette av kr 50 000,- til dette. Se for øvrig våre vurderinger om bruk av droner lenger opp i saksframlegget.

Videre mener vi det er aktuelt å sette av midler til følgende tiltak:

1. Finansiering av bestandsregistrering av rovvilt gjøres i hovedsak gjennom tildelinger fra Miljødirektoratet. Vi har imidlertid god erfaring med å bruke noen midler på etablerte dusørordninger, og foreslår å videreføre dette i 2017 med et budsjett på kr 100 000,-.
2. Delfinansiering av årlig seminar for alle reineiere i Nordland, kr 40 000,-.

Disse forslagene innebærer at kun deler av tilgjengelige midler til tjenestekjøp fordeles nå. Vi planlegger å komme tilbake med forslag til bruk av resterende midler på et senere tidspunkt. Ved bruk av midler til forskningsprosjekter legger vi til grunn at kun prosjekter knyttet til problemstillinger i Nordland skal prioriteres. Større forskningsprosjekter bør primært finansieres nasjonalt. Vi oppfordrer også nemnda til å bidra med innspill til aktuelle tiltak som kan iverksettes.

Sak 14/2017 Jerv – lisensfelling, ekstraordinære uttak og bestandsregistrering

Saken legges fram uten innstilling, til drøfting i nemnda.

Årets lisensfelling kvote var på 16 jerv, hvorav inntil 8 tisper. Det ble skutt 13 jerv, hvorav 6 tisper. 11 jerv ble skutt på åte og to ble fanget i jervbås.

8 jerv ble felt i Saltdal, 1 i Bodø, 1 i Beiarn, 1 i Ballangen og 2 i Vefsn.

Miljødirektoratet har så langt i vinter gitt Statens naturoppsyn i oppdrag å gjennomføre forsøk på ekstraordinære uttak av jerv i følgende områder s:

- Østlige deler av Saltfjellet RBD, 2 jerv
- Sørlege Nordland, 2 jerv, avgrensa til områdene:
 - Bindal kommune sør om Bindalsfjorden
 - Vefsn kommune vest om E6 og sør om Vefsnfjorden

Det ble felt to hannjerv i Saltfjellet den 3. mars.

Sirkler viser ekstraordinære uttak eller skadereilinger. I grønne sirkler er det felt to jerv på samme sted.

I Rovviltforliket fra 2011 er det særlig to punkt som omtaler ekstraordinære uttak:

2.2.4 I de tilfeller der lisensfelling ikke gir tilfredsstillende uttelling, skal miljøforvaltningen så langt det er mulig, sørge for at resterende kvote tas ut i de områdene lisensfelling kvote er gitt. Uttak i det som av rovviltnemndene er definert som prioriterte beiteområder i de enkelte regionene blir prioritert.

2.2.5 Direktoratet for naturforvaltning har myndighet til å fatte vedtak om hvordan og hvor ekstraordinære uttak skal igangsettes for så langt som mulig å få tatt ut resterende lisensfelling kvote. Dette skal skje etter drøfting med rovviltnemndene. Rovviltnemndene skal også selv kunne ta initiativ til en slik drøfting.

Som grunnlag for nemndas vurderinger, har vi lagt ved en oversikt over kadaverfunn og erstatninger til jerv (vedlegg 5).

Sak 15/2017 Drøftinger/ orienteringer/ referatsaker

a) Status kvotejakt på gaupe og bestandsregistrering av gaupe

Orientering legges fram i møte, v/ FMNO og evt. SNO.

b) Fagrapporter og lignende

Relevante fagrapporter, utredninger og lignende:
Ingen.

c) Akuttsaker behandlet av Fylkesmannen

Vedtaketets dato	Område	Hva
01.02.2017	Saltdal	Skadefelling jerv
02.02.2017	Saltfjellet RBD	Intensiv gjeting
07.03.2017	Saltfjellet RBD	Intensiv gjeting
08.03.2017	Bindal/Nærøy	Skadefelling gaupe

d) Brev til nemnda

Dato	Fra	Til	Kopi	Tema
03.02.2017	KLD	Rovviltnemnda i region 7 m.fl.		Høring – endret lisensfellingsperiode ulv
14.02.2017	KLD	Rovviltnemnda i region 7 m.fl.		Vedtak – endret lisensfellingsperiode ulv
23.02.2017	KLD	Rovviltnemnda i region 7 m.fl.		Høring – endringer i NML og rovviltforskrifta
24.02.2017	Sauenæringa i Vefsn	Mdir	Rovviltnemnda i region 7	Anmodning om uttak av jerv i Vesterfjella
01.03.2017	Nordland Sau og Geit	Rovviltnemnda i region 7 m.fl.		Årsmøteresolusjon om rovvilt
07.03.2017	Mdir	Rovviltnemnda i region 7 m.fl.		Planleggingsrammer for regionale rovviltnemnder 2017
11.03.2017	Mdir	Rovviltnemnda i region 7 m.fl.		Beslutning om uttak av jerv i deler av Nord-Trøndelag og Nordland
13.03.2017	Mdir	Rovviltnemnda i region 7		Uttalelse til revidert forvaltningsplan for rovvilt i region 7

Sak 16/2017 Eventuelt

Ingen eventuellsaker er mottatt ved utsendelse av saksframlegg.

Med hilsen

Sveinung Bertnes Råheim (e.f.)
fylkesmiljøvernssjef

Monica Iveland Andreassen (e.f.)
Landbruks- og reindriftsdirektør

Dette brevet er godkjent elektronisk og har derfor ikke underskrift.

Vedlegg:

1. Protokoll fra møte 1/2017
2. Miljødirektoratets uttalelse til revidert forvaltningsplan for rovvilt i Nordland
3. Planleggingsrammer for regionale rovviltnemnder 2017
4. Oversikt over mottatte FKT-søknader 2017
5. Oversikt over kadaverdokumentasjon og erstatninger knyttet til jerv
6. Akuttsaker behandlet av Fylkesmannen
7. Brev til nemnda